

TOWARZYSTWO KULTURY JĘZYKA
Kwestionariusz uproszczony do badań gwaroznawczych nr 1

Instrukcja

O informacje zwracamy się z prośbą do ludzi z najstarszego pokolenia, przede wszystkim do własnych Babć i Dziadków!

- A. Odpowiedzi zapisujemy w zwykłych szkolnych zeszytach (w linie lub w kratkę), **wpisując nazwę działu i numer pytania** oraz stosując normalne odstępy (np. co drugą kratkę)
- B. Stosujemy pisownię ortograficzną, zachowując cechy wymowy informatorów (np. zyto, jabko, krowów, czostek ...). Pożądane są objaśnienia i konteksty, a w miarę potrzeby szkice.
- C. Jeśli informator nie wie, stawiamy kreskę i staramy się zadać te pytania innym starszym osobom, podając odpowiednie informacje.

Kwestionariusz działowy do badań słownictwa ludowego

Dane dotyczące osoby zapisującej

1. Imię i nazwisko, adres, e-mail, telefon
2. Zawód, szkoła, klasa, miejsce pracy

Informacje dotyczące badanej miejscowości

- a) Nazwa wsi
 - b) Gmina
 - c) Parafia
 - d) Poczta
 - e) Powiat
 - f) Województwo
- Data zapisu

1. Jaka jest gwarowa nazwa wsi?
2. Czy poszczególne części mają odrębną nazwę?
3. Czy ludność wsi wywodzi się od uwłaszczonych chłopów?
4. Jakie istniały rodzaje rzemiosł ludowych w tej miejscowości?
5. Czy istniało tu zjawisko emigracji?
6. Czy istniało wychodźstwo na roboty sezonowe?
7. Czy we wsi jest szkoła podstawowa, kiedy założona, liczba oddziałów?
8. Czy we wsi jest urząd gminy, poczta, ośrodek zdrowia itp.?
9. Jakie szlaki komunikacyjne przebiegają przez wieś?
10. Jak się mówi na chłopaka z badanej wsi?
11. Jak się mówi na dziewczynę z danej wsi?

Charakterystyka informatora

1. Imię i nazwisko informatora
2. Miejsce i rok urodzenia
3. Miejsce i rok urodzenia obojga rodziców informatora: a) ojca, b) matki
4. Wykonywany zawód
5. Okresy pobytu poza wsią

6. Wykształcenie
7. Stosunek pokrewieństwa do wypełniającego kwestionariusz:
Warunki, w jakich był wypełniany kwestionariusz

Rolnictwo

1. Jak się nazywa (**dalej skrót: Jsn.**) najczęściej używane narzędzie do orania?
2. Jsn. ta część pługa, którą trzyma się rękami?
3. Jsn. ta część pługa, która odkłada ziemię na bok?
4. Jsn. ta część pługa, na której sunie on po ziemi?
5. Jsn. pług, który orze dwie skiby?
6. Jsn. narzędzie z drzewa, którym dawniej orano ziemię?
7. Jsn. pole zdziczałe i nieuprawiane przez wiele lat?
8. Co trzeba było zrobić z drzewami, żeby mieć pole orne po lesie?
9. Jsn. pole obsiane po raz pierwszy po dawnym lesie?
10. Jsn. kawałek płótna, z którego sieje się zboże?
11. Jsn. maszyna do siania zboża?
12. Jsn. wszystkie zboża siane jesienią?
13. Jak się mówi o życie, kiedy kwitnie?
14. Jsn. choroba pszenicy, kiedy w ziarnkach jest brązowy pyłek?
15. Jsn. wszystkie zboża siane na wiosnę?
16. Jsn. zboże uprawiane na kaszę, mające drobne białe kwiaty i czerwone łodygi?
17. Jsn. roślina o trzech listkach, kwitnąca czerwono i uprawiana na paszę?
18. Jak się mówi a) na całe b) na przekrojone kartofle do sadzenia?
19. Jsn. narzędzie którym się kosi?
20. Jsn. kij, na którym osadzona jest kosa?
21. Jsn. rączka u kosiska?
22. Jsn. wygięty pręt przy kosisku koło kosy?
23. Jsn. boczna, szeroka część kosy?
24. Jsn. sam koniec kosy?
25. Jsn. to, czym przymocowuje się kosę do kosiska?
26. Jsn. narzędzie do zgarniania trawy?
27. Jsn. kij, na którym osadzone są grabie?
28. Jsn. narzędzie, którym układa się siano w kopy i potem podaje się na wóz?
29. Jsn. kij, na którym osadzone są widły?
30. Jsn. to, w czy siedzi trzonek od wideł?
31. Jak się nazywa człowiek, który kosi kosą?
32. Jsn. kobieta, która odbiera zboże za kosą?
33. Jsn. narzędzie, którym dawniej żęto zboże?
34. Jsn. ta część snopa, w której jest ziarno?
35. Jsn. ręczne narzędzie do młócenia?
36. Jsn. ta część cepów, którą się bije?
37. Jsn. człowiek, który młóci cepami?
38. Jsn. słoma z wymłóconego żyta?
39. Jsn. słoma z wymłóconej pszenicy?

Przygotowanie pokarmów

1. Jsn. dawna studnia z drewnianą zabudową?
2. Jsn. słup stojący przy studni z żurawiem?
3. Jsn. belka, która się waży na tym słupie?
4. Jsn. drążek zawieszony u boku żurawia?
5. Jsn. naczynie do wyciągania wody ze studni? a) drewniane, b) blaszane?

6. Jsn. nosiło do noszenia na ramionach wiader wody?
7. Jsn. to, czym dawniej rozpalano ogień?
8. Jsn. materiał zapalny, którego używano dawniej do krzesiwa?
9. Jsn. żywiczne kawałki drzewa, którymi łatwo rozpala się ogień w kuchni?
10. Jsn. to, na czym się gotuje?
11. Jsn. płyta kuchenna?
12. Jsn. kółka do zakrywania otworów w tej płycie?
 13. Jsn. kratka w kuchni, przez którą przelatuje popiół?
 14. Jsn. naczynie, w którym się gotuje?
 15. Jsn. przykrycie garnka?
 16. Jsn. naczynie do gotowania z długą rączką?
 17. Jsn. okrągłe naczynie do smażenia z rączką?
 18. Jsn. gliniane naczynie do ucierania maku?
 19. Jsn. dwa gliniane garnki, złączone razem, w których nosiło się jedzenie na pole?
 20. Jsn. duża drewniana łyżka do mieszania?
 21. Jsn. piec chlebowy?
 22. Jsn. dno w piecu chlebowym?
 23. Jsn. narzędzie do poprawiania ognia w piecu?
 24. Jsn. narzędzie do wygarniania węgla z pieca?
 25. Jsn. płaskie ciasto, upieczone przed chlebem?
 26. Jsn. mały chlebek zrobiony z resztek ciasta?
 27. Jsn. naczynie do ciasta, dźubane w drzewie?
 28. Jsn. pierwszy kawałek chleba z nowego bochenka?
 29. Jsn. to, czym się przesiewa mąkę?
 30. Jsn. to, czym się przesiewa żyto?
 31. Jsn. narzędzie, w którym dawniej robiono kaszę?
 32. Jsn. tłuczek do stępy?
 33. Jsn. narzędzie, w którym dawniej mielono mąkę?
 34. Jsn. naczynie do wyrobu masła?
 35. Jsn. kij z kółkiem do ubijania masła?

Meteorologia ludowa

1. Jsn. wiatr, wznoszący wysoki słup kurzu?
2. Jsn. bardzo drobny deszcz, siąpiący kilka dni?
3. Jsn. kolorowe półkole na niebie po burzy?
4. Jsn. woda, stojąca po deszczu na drodze?
5. Jsn. czysta woda zbierana w czasie deszczu?
6. Jsn. droga pokryta lodem?
7. Jsn. biały zamrznięty osad na murze?
8. Jsn. biały zamrznięty osad na krzewach?
9. Jsn. miejsce pod drzewem bez słońca?
10. Jsn. cień idący za człowiekiem?
11. Jsn. rok, który przeszedł?
12. Jsn. rok, który teraz mamy?
13. Jsn. białe nitki, snujące się w pogodne dni jesienne w powietrzu?

Cechy osobowe, przerwiska

1. Jsn. człowiek o czarnych włosach?

2. Jsn. człowiek o jasnych włosach?
3. Jsn. człowiek o rudych włosach?
4. Jsn. człowiek, który ma siwe włosy?
5. Jsn. człowiek, któremu włosy same się kręcą?
6. Jsn. człowiek bez włosów?
7. Jsn. człowiek, który nie słyszy?
8. Jsn. człowiek, który nie może mówić?
9. Jsn. człowiek, który mówiąc zacina się?
10. Jsn. człowiek, który nic nie widzi?
11. Jsn. człowiek, który każdym okiem patrzy w inną stronę?
12. Jsn. człowiek, który jest bardzo gruby?
13. Jsn. człowiek, który jest bardzo chudy?
14. Jsn. człowiek, który wszystko robi lewą ręką?
15. Jsn. człowiek, który nie lubi pracować?
16. Jsn. człowiek, pracujący bardzo starannie?
17. Jsn. człowiek, który wszystko robi byle jak?
18. Jsn. człowiek, który kłamie?
19. Jsn. człowiek, który lubi dużo mówić?
20. Jsn. człowiek, który lubi się chwalić?
21. Jsn. człowiek, plotkuje?
22. Jsn. człowiek, który zazdrości innym?
23. Jsn. dziewczyna, która dobrze tańczy?
24. Jsn. chłopak, który dobrze tańczy?
25. Jsn. dziewczyna, która pasła: a) bydło, b) gęsi?
26. Jsn. chłopak, który pasie bydło?